

ROMANTIKA (1800 – 1848)

1. Romantika je umetnostna smer, ki je v Evropi uveljavila po letu 1800.

Značilnosti romantike:

- razvila se je v prvi polovici 19. stoletja
- najprej se je uveljavila v Angliji, Nemčiji, Rusiji, ...
- romantiki so izpovedovali čustva
- lepota je glavna književna vrednota
- svobodomiselnost, svobodoljubnost, demokratičnost
- ugotavljali so da je nasprotje med resničnostjo in ideali nepremostljivo
- motive so iskali v naravi, preprostem življenju, v svetu domišljije in čustev, v spominu na srečnejšo preteklost, sanjarjenju,..
- okrepilo se je zanimanje za ljudsko slovstvo, Shakespeara, fantastiko in zgodovino
- romantika je dajala prednost liriki
- pesniški jezik je postal bogatejši, ustvarjanje svobodnejše, pesniki se niso več držali togih metričnih vzorcev

Zvrsti:

- lirske: ljubezenske pesmi, elegije, razpoloženske pesmi, ode, miselne himne, gazele,...

2. Evropska romantika

Za evropsko romantiko sta pomembni dve letnici: 1789 in 1848. Leta 1789 je bila francoska revolucija, ki je zahtevala odpravo fevdalizma ter poudarjala enakost, enakopravnost, svobodo vseh ljudi.

Predstavniki:

- George Gordon Byron (Anglija): dela: romanje grofiča Harolda, Korzar, Džaur,..
- Aleksander Sergejevič Puškin (Rusija); dela: Jevgenij Onjegin, Stotnikova hči, Pikova dama,...
- Johann Wolfgang Goethe (Nemčija); dela: Herman in Doroteja, Egmont, Faust, Trpljenje mladega Wertherja

3. Romantika na Slovenskem

- začetek slovenske klasične književnosti s poezijo F. Prešerna
- začela se je kasneje kot v Evropi; 30. leta 19. stoletja
- France Prešeren: dokazal, da je mogoče v slovenskem jeziku izraziti najgloblja čustva in misli, izpovedoval jih je v bogatem pesniškem jeziku (dela: Povodni mož, Turjaška Rozamunda, Sonetni venec, Zdravljica, Krst pri Savici,...)
- Matija Čop: dober prijatelj F. Prešerna, literarni teoretik in zgodovinar, nasprotoval Kopitarjevim jezikovnim nazorom in je trdil, da kmečki jezik ne zadostuje za visoko književnost, podprl izhajanja pesniškega zbornika Kranjska Čbelica
- Jernej Kopitar: leta 1808 izdal prvo znanstveno slovnico slovanskega jezika v nemščini, z naslovom Slovnica Slovanskega jezika na Kranjskem, Koroškem in Štajerskem, zahteval je, da mora vsak slovničar ugotavljati jezikovna pravila, ne sme pa nič vsiljevati
- Janez Bleiweis: slovenski publicist in politik; Kmetijske in rokodelske novice
- Janez Cigler: napisal prvo slovensko povest: Sreča v nesreči (1836)